

דף תרגול: העשרה למתקדמים – 'החבר' מאת אלזה מורנטה

מהדורה למורה | עולים חדשים

מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להעמיק בניתוח אמינות המספר ובמשמעות הכינויים והשמות בסיפור
- לתרגל בניית טיעון ספרותי מובנה עם ראיות והסברים
- לכתוב חיבור טיעוני הבוחן את נושא הבושה מול העוני בסיפור

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א' – הבנה בסיסית

1. א – רב-מלאך
2. ב – לאאוגוסטו יש שם ולחבר אין
3. ב – מהימנות התמונה שהוא מציג
4. א – מוכן לשבת במקומו
5. א – הבושה מול העוני כגורם לפירוק החברות

חלק ב' – נכון או לא נכון

1. נכון – כך עולה מדף ההעשרה
2. לא נכון – הדף מבקש לבחון את הטענה ולהביא ראיות, לא קובע מסקנה סופית
3. נכון – כך מצוין בשאלת ההעמקה
4. לא נכון – נשאלת שאלה על היפוך היחסים בין האם לבן
5. נכון – כך מופיע במבנה המוצע בדף

חלק ג' – התאמה

1 – ה (כינוי שמעורר שאלה על נפילה או שינוי מבט)
2 – ד (דמות עם שם בסיפור)
3 – א (דמות המספרת, ללא שם)
4 – ג (רגש שנבחן כסיבה אפשרית לפירוק החברות)
5 – ב (שינוי בתפקיד השירות בין האם לבן)

חלק ד' – סדר נכון – מבנה לתשובה ספרותית

1. כתיבת טענה ברורה
2. הבאת ראיה ראשונה (ציטוט קצר או תיאור)
3. הסבר כיצד הראיה מוכיחה את הטענה
4. הבאת ראיה שנייה והסבר נוסף
5. כתיבת מסקנה על משמעות היצירה

חלק ה' – שאלות קצרות

1. לדוגמה: המספר מתאר הכל מנקודת מבטו בלבד, ויתכן שהוא מסתיר רגשות אשמה או מציג את עצמו באור חיובי.
2. אפשר לטעון שהיעדר השם מבליט שהמספר הוא כלי לספר על לאאוגוסטו, שהוא במרכז הסיפור.
3. תשובה פתוחה הנתמכת בנימוק מהסיפור, למשל תחושת אשמה עמוקה או רגע של הגזמה רגשית.

חלק ו' – כתיבה והבעה

1. יש לבדוק שהכותרת קשורה לנושא מרכזי כמו חברות, בושה או זהות, עם נימוק מתאים.
2. יש לבדוק מבנה ברור: טענה, שתי ראיות עם הסברים, ומסקנה; טיעון עקבי עם דוגמאות מהסיפור.

כרטיס יציאה – מה לחפש

- זיהוי הכינוי 'רב-מלאך' וקישור לשינוי במבט או במעמד הדמות
- הבנה שהמספר מציג נקודת מבט אישית וחלקית
- יכולת לנמק בחירה בין בושה לעוני כגורם מרכזי בעלילה

טיפים להפעלה:

- מומלץ לקיים דיון פתוח בכיתה לפני הכתיבה העצמאית, כדי לאסוף רעיונות לראיות מהסיפור
- אפשר לחלק את החיבור הטיעוני לשני שיעורים: תכנון ומבנה בשיעור אחד, כתיבה סופית בשני
- לתלמידים מתקשים אפשר להתמקד בחלקי mc, tf ו-match בלבד ולוותר על הכתיבה הארוכה

דף תרגול: העשרה למתקדמים – 'החבר' מאת אלזה מורנטה

דף התלמיד/ה עולים חדשים

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בדף הזה נענה על שאלות קצת יותר קשות על הסיפור 'החבר'. נדבר על המספר, השמות של הדמויות, ונלמד איך כותבים תשובה מסודרת עם הוכחות.

מילון קטן:

מספר	הדמות שמספרת את הסיפור, כאן - החבר
רב-מלאך	כינוי מיוחד שניתן לאאוגוסטו
אמינות המספר	השאלה האם אפשר לסמוך על מה שהמספר מספר
ראיה ספרותית	ציטוט או תיאור מהסיפור שתומך בטענה
היפוך יחסים	מצב שבו התפקידים בין דמויות מתחלפים
חיבור טיעוני	טקסט שבו מציגים עמדה ומבססים אותה בראיות
בושה	רגש של אי נוחות או השפלה מול אחרים

1 חלק א' – הבנה בסיסית

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. איך קוראים לאאוגוסטו בתחילת הסיפור?

א) רב-מלאך ב) הנסיך הקטן ג) המלך הגדול ד) האריה האמיץ

2. למי יש שם בסיפור?

א) לחבר יש שם ולאאוגוסטו אין ב) לאאוגוסטו יש שם ולחבר אין ג) לשניהם יש שם

ד) לאף אחד אין שם

3. על מה בודקים את המספר?

א) מהירות הדיבור שלו ב) מהימנות התמונה שהוא מציג ג) הגיל שלו ד) השפה שבה הוא כותב

4. איזה ביטוי מדבר על אשמה?

א) מוכן לשבת במקומו ב) רוצה לברוח מהעיר ג) אוהב לשחק בחוץ ד) שונא את בית הספר

5. על מה כותבים בחיבור?

א) הבושה מול העוני כגורם לפירוק החברות ב) האהבה לספורט ג) היחס לבעלי חיים

ד) חשיבות הנסיעות

2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	לחבר (המספר) אין שם בסיפור, בניגוד לאאוגוסטו.	☐	☐

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
2	שאלות ההעמקה קובעות בוודאות שאי אפשר לסמוך על המספר.	☐	☐
3	הכינוי 'רב-מלאך' מופיע גם בתחילת הסיפור וגם בחנות.	☐	☐
4	לפי שאלות ההעמקה, היחסים בין האם לבן בסיפור חד-כיווניים בלבד.	☐	☐
5	המבנה המוצע לתשובה ספרותית כולל טענה, שתי ראיות עם הסברים ומסקנה.	☐	☐

3 חלק ג' – התאמה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. רב-מלאך	____	**א.** דמות המספרת, ללא שם
2. אאוגוסטו	____	**ב.** שינוי בתפקיד השירות בין האם לבן
3. החבר	____	**ג.** רגש שנבחן כסיבה אפשרית לפירוק החברות
4. בושה	____	**ד.** דמות עם שם בסיפור
5. היפוך יחסים	____	**ה.** כינוי שמעורר שאלה על נפילה או שינוי מבט

4 חלק ד' – סדר נכון – מבנה לתשובה ספרותית

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

☐	הבאת ראיה ראשונה (ציטוט קצר או תיאור)
☐	כתיבת מסקנה על משמעות היצירה
☐	הבאת ראיה שנייה והסבר נוסף
☐	הסבר כיצד הראיה מוכיחה את הטענה
☐	כתיבת טענה ברורה

5 חלק ה' – שאלות קצרות

ענו בקצרה.

1. הביאו שתי ראיות לכך שהתמונה שמציג המספר עשויה להיות חלקית או מוטה.

2. מדוע, לדעתכם, לחבר אין שם בסיפור ואילו לאאוגוסטו יש?

3. הסבירו את הביטוי 'מוכן לשבת במקומו' - הגזמה או ביטוי כן לאשמה?

6 חלק ו' – כתיבה והבעה

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. הציעו כותרת חלופית לסיפור ונמקו איזה נושא היא מדגישה (כ-4 שורות).

2. כתבו חיבור טיעוני קצר (כעמוד) על הטענה: הבושה, ולא העוני, היא שמפרקת את החברות. השתמשו במבנה: טענה, שתי ראיות עם הסברים, ומסקנה.

כרטיס יציאה

מהו הכינוי שניתן לאאוגוסטו ומה הוא עשוי לרמז?

מדוע ייתכן שהחבר, המספר, אינו מהימן לגמרי?

מה הנושא שבחרתם לבדוק בחיבור הטיעוני, ולמה?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀